

Numer postępowania: NRZ/6/2014

PRZYKŁADOWY TEKST DO TŁUMACZENIA – TABLICA NR 5

W północnej części Białowieskiego Parku Narodowego stosowane są trzy formy ochrony przyrody: ścisła, czynna i krajobrazowa.

Ochrona ścisła polega na pozostawieniu całkowitej swobody procesom przyrodniczym na chronionym obszarze, poprawiania czy kierowania tymi procesami, rezygnacji z jakiegokolwiek pozyskania. Tę formę ochrony stosuje się w przypadku, gdy przedmiotem ochrony jest w pełni naturalny, stabilny ekosystem lub gdy celem ochrony jest swobodny przebieg procesów przyrodniczych. Nie ingerujemy w warunki życia organizmów i funkcjonowanie ekosystemów. W północnej części Parku ta forma ochrony zajmuje 18,3% powierzchni. Ochroną ścisłą objęte są tereny dawnego rezerwatu „Głuszec” i lasy na północ od rzeki Hwoźna.

Ochrona czynna jest ochroną aktywną z zastosowaniem różnorodnych czynności konserwatorskich, które wpływają na stan i kierunek przemian chronionych obiektów lub ekosystemów. Przykładami takich czynności jest wsiedlanie i dokarmianie zwierząt, koszenie łąk, wypas muraw lub usuwanie z nich drzew i krzewów, ułatwienie naturalnego odnawiania się pożądanych gatunków drzew, usuwanie gatunków obcych. Jest to przeważająca forma ochrony na terenie północnej części Parku i stosuje się ją w następujących celach:

- wstrzymanie naturalnych przemian ekosystemu (sukcesji), jeżeli są one sprzeczne z celem ochrony, np. koszenie łąk, dawnych składnic drewna w celu zachowania światłolubnych roślin i związanych z nimi zwierząt.;
- przyśpieszenie procesu przemian w celu pełniejszej i szybszej naturalizacji ekosystemu, który został wcześniej zaburzony, np. przebudowa monokulturowych lasów czy ułatwienie naturalnego odnowienia;
- zabezpieczenie chronionego obszaru przed działaniem szkodliwych czynników zewnętrznych, np. przed inwazją obcych gatunków roślin i zwierząt czy pożarem.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ochrona krajobrazowa polega na zachowaniu cech charakterystycznych danego krajobrazu. Pozwala na utrzymanie gospodarczego użytkowania danego obszaru. Ten status nadaje się zwykle gruntom prywatnym leżącym w granicach obszarów chronionych, a także terenom technicznym (drogi, parkingi, budynki itp.). W północnej części Parku ochroną krajobrazową objęte są tereny rolnicze w okolicy wsi Masiewo i pas drogi granicznej (łącznie ok. 23 ha).

W północnej części Parku, w której się obecnie znajdujemy, przeważa ochrona czynna. Celem prowadzonych działań tej formy ochrony jest m.in. zachowanie bioróżnorodności najcenniejszych ekosystemów nieleśnych na terenie BPN poprzez utrzymanie otwartych przestrzeni śródleśnych i otwartych fragmentów dolin rzecznych. Ekosystemy nieleśne łącznie stanowią 5,26% powierzchni Parku. Są to obszary dolin rzecznych, jak również śródleśne polany, dawne poletka łowieckie oraz dawne składnice drewna. Ich niewielki udział powierzchniowy sprawia, iż zachowanie tych miejsc jest niezwykle istotne dla utrzymania różnorodności biologicznej, zachowania krajobrazu, ekosystemów nieleśnych oraz gatunków występujących na terenie Parku. Na powierzchniach tych występuje szereg gatunków flory i fauny chronionych prawem, w tym kilka gatunków z listy Natura 2000. Jako cenne przykłady możemy wymienić stanowiska: kosańca syberyjskiego, goryczki wąskolistnej, groszku błotnego, bliźniczki psiej trawki, czarcikęsika Kluka, podejrzona marunowego czy storczyków, m.in. stoplamka krwistego. Obszary nieleśne stanowią również miejsca bytowania rzadkich gatunków ptaków: orlika krzykliwego, derkacza, bekasa krzyka oraz rzadkich owadów – głównie motyli, np. przeplatki aurinii czy szlaczkonია szafrańca.

W Białowieskim Parku Narodowym stwierdzono trzy typy lądowych siedlisk nieleśnych, wymienionych w załączniku do tzw. Dyrektywy Siedliskowej: murawy bliźniczkowe (typ 6230), zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (typ 6410) oraz ekstensywnie użytkowane łąki świeże (typ 6510).

Utrata tych siedlisk bądź też pogorszenie ich jakości będzie negatywnie oddziaływać na gatunkową różnorodność biologiczną Parku. Otwarte przestrzenie to doskonałe miejsce żerowania ssaków roślinożernych i drapieżnych.

Obecnie otwarte przestrzenie śródleśne znajdujące się na terenie BPN można podzielić na dwie grupy.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Pierwsza grupa to otwarte powierzchnie utrzymywane przez wykaszanie w dolinach rzecznych, na składnicach i innych polanach śródleśnych. Zajmują one ok. 40 ha siedlisk i są mocno rozdrobnione, gdyż znajdują się w 46 miejscach. Niektóre powierzchnie zajmują mniej niż 0,10 ha. Na poszczególnych powierzchniach, ze względu na stan flory i fauny, są wymagane różne terminy koszenia, uwzględniające fazy rozwojowe roślin czy zwierząt. Wędrując szlakami BPN na dawnych składnicach drewna możemy zaobserwować wyznaczone powierzchnie monitoringowe, służące do określenia stopnia przemian, które zaszły w badanych zbiorowiskach łąkowych.

Druga grupa otwartych przestrzeni to powierzchnie odtworzone w 2011 r. dla ochrony orlika krzykliwego w ramach współpracy z Polskim Towarzystwem Ochrony Ptaków – koordynatorem projektu. W wyniku przeprowadzonych prac odtworzono blisko 52 ha siedlisk nieleśnych na Polanie Białowieskiej. Park zobowiązał się kontynuować prace, tj. zachowywać odtworzone otwarte powierzchnie poprzez ich regularne wykaszanie.

Buławnik czerwony – rodzina storczykowate, piękna bylina o wys. 20-70 cm, kwitnąca pod koniec czerwca i w lipcu. Posiada kwiatostan luźny z kilkoma-kilkunastoma dużymi kwiatami, szeroko otwartymi, od jasno do ciemno lilia-czerwonych. Kwiaty buławnika są duże, pachnące i nie produkują nektaru. Zapylane są przez błonkówki zwabiane intensywną barwą kwiatów, która przypomina im inne kwiaty – dzwonki, produkujące nektar. Jest to gatunek zagrożony wyginięciem z powodu zmian siedliskowych, głównie zacienienia. Spotkamy go idąc szlakiem wzdłuż torowiska, na poboczach dróg leśnych i w runie lasów grądowych.

Kruszczyk rdzawoczerwony – rodzina storczykowate, bylina wys. 20-80 cm, kwitnąca od czerwca do sierpnia. Jego nazwa nawiązuje do barwy kwiatów. Gdy się przypatrzymy tej roślinie, zobaczymy również czerwono nabiegłą łodygę. Kwiaty kruszczyka są słabo pachnące, zapylane są przez pszczoły, osy i trzmiele. Występuje zwykle w liczbie kilkunastu sztuk przy drogach i na siedliskach suchych borów sosnowych. Potrafi tworzyć mieszańce z innymi kruszczykami. Jego zagrożenie stanowi gospodarka leśna oraz zakwaszenie gleb.

Podejrzon marunowy – rodzina nasięźrzałowate, niewielka szarozielona bylina, wysokości 5-25 cm. Posiada charakterystyczny liść złożony z dwóch części: zarodnioonej i, ustawionej bocznie, części płonnej. Jego ogonek liściowy jest dość gruby i u nasady

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

brązowoczerwono nabiegły. Z kłacza późną wiosną wyrasta liść, który po wysianiu się zarodników obumiera. Rośnie na śródleśnych polanach, na obrzeżach lasów, na murawach bliźniczkowych. Obecnie duża część stanowisk podejrzona marunowego ma charakter historyczny. W Parku spotkamy jedną z największych w Polsce populacji tego zagrożonego gatunku.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej